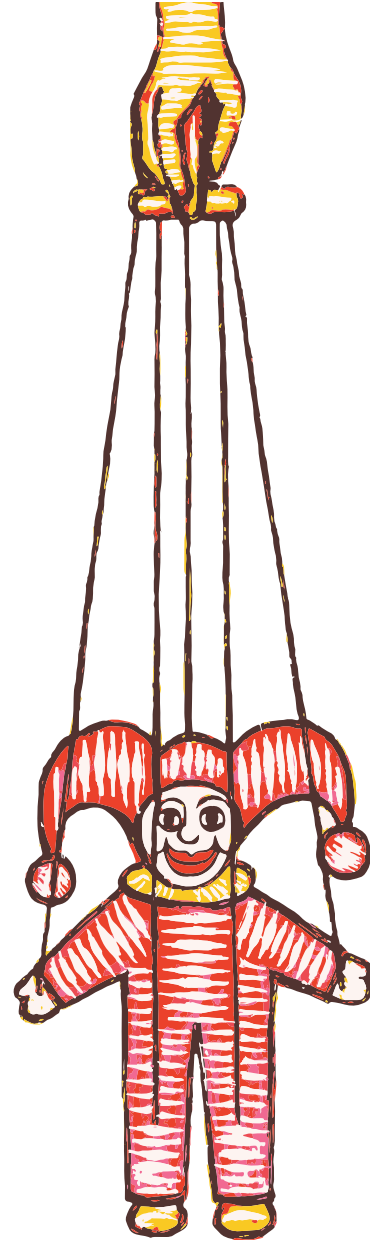
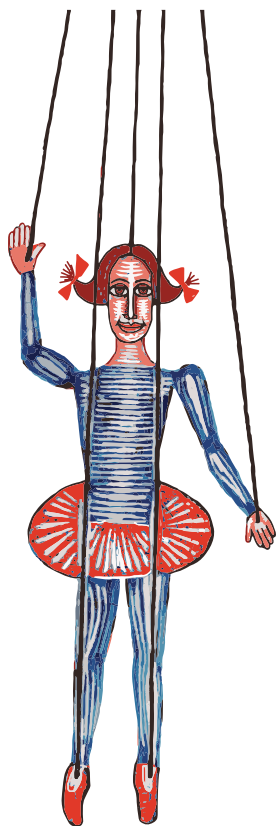
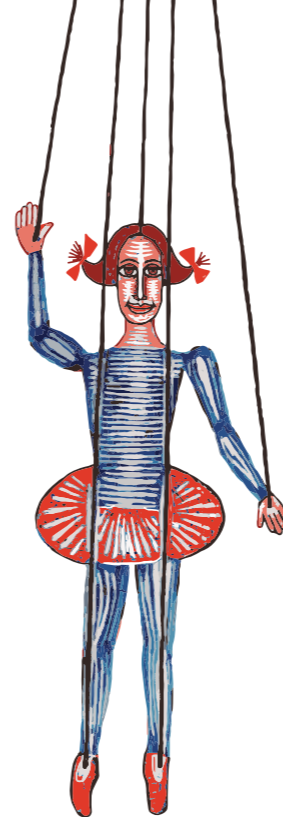

**Můžeme
dál??**

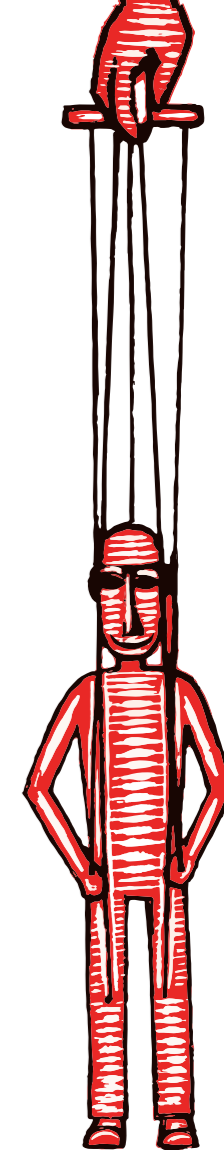

*** Loučky
v Nemocnici**

*LOUTKY
v NEMOCNICI

MŮŽEME
DÁL??

Věnováno všem malým i velkým pacientům
a pracovníkům mosteckého hospicu,
kde vznikala část ilustrací k této knize.

Ilustrace Jan Hrubý

15 let Loutky v nemocnici

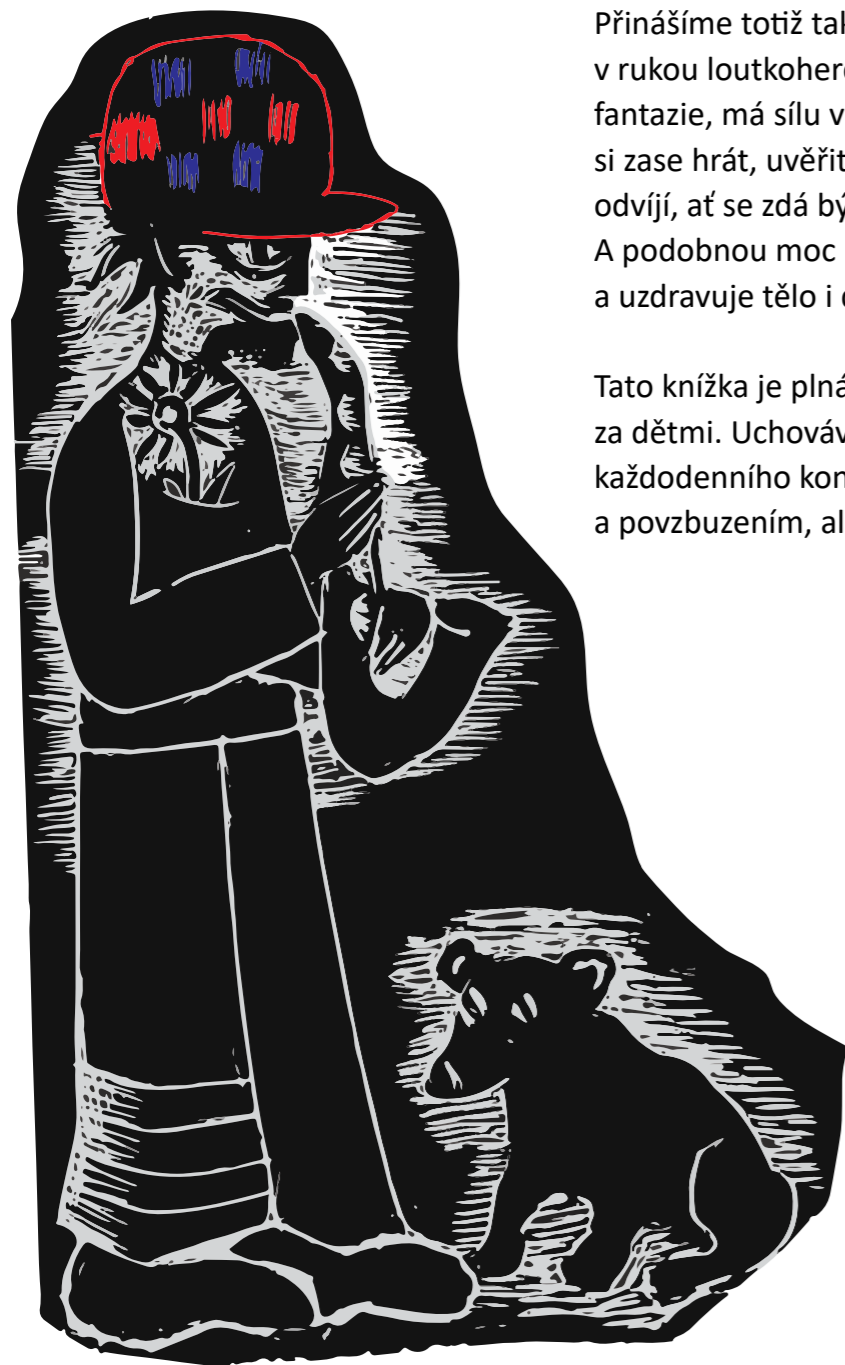
Od první nesmělé návštěvy nemocnice v roce 2005 uplynulo už víc než patnáct let.

Z původních čtyř přátel, kteří věřili v ozdravnou sílu slova, hudby a loutky, jsme se rozrostli na tým pětadvaceti herců, loutkářů, muzikantů, psychologů, psychoterapeutů. Hrajeme pravidelně na více než 90 odděleních ve 40 zdravotnických zařízeních v Čechách, na Moravě i ve Slezsku.

V posledním roce se nám podařilo uskutečnit již téměř 700 návštěv v nemocnicích, léčebnách, stacionářích i hospicích a LDNkách. Každý rok se snažíme pomáhat více než ten předchozí. Písniček a loutkových představení či improvizací, které jsme za tu dobu přinesli hospitalizovaným dětem i dříve narozeným, je už tolik, že ani nejdou spočítat.

Nespočet je i příběhů z nemocnic, stejně jako dětských bolestí a trápení, ale i malých zázraků, kdy se na dětské tváři objeví úsměv a pokojem se rozezná smích. A to samé platí i pro ty, kteří mají kolem svých smějících se očí již spoustu vrásek.

Přinášíme totiž takovou zvláštní medicínu... Loutka v rukou loutkoherce má tu moc vtáhnout nás do říše fantazie, má sílu vrátit nás do dětství. Nutí nás začít si zase hrát, uvěřit v příběh, který se před námi odvíjí, ať se zdá být momentální situace jakkoli těžká. A podobnou moc má i písnička, která oživuje a uzdravuje tělo i duši.

Tato knížka je plná příběhů, které jsme posbírali cestou za dětmi. Uchovává pár střípků z kaleidoskopu našeho každodenního konání. Kéž je nejen vzpomínkou a povzbuzením, ale i důkazem, že zázraky se dějí...

1. Můžeme dál?

Tenhle příběh se odehrál někdy v roce 2002, tedy úplně na začátku našich návštěv dětí v nemocnicích. Tehdy jsem pomáhala panu Ottokarovi Seiferovi v Německu, v nemocnici ve Stuttgartu. Byl to jeho nápad, přijít za dětmi do nemocnice s loutkami, a já mu nabízela svoje dramaturgické, režisérské a herecké schopnosti, aby projekt mohl vyrůst. V roce 2005 jsem pak v Čechách založila spolu s kamarády náš spolek Loutky v nemocnici.

Ale zpátky k té vzpomínce: na pediatrii nás tehdy sestřička poprosila o pomoc. Chlapec Kevin nechtěl jíst a nikdo si s tím nevěděl rady, protože všechna vyšetření byla v pořádku. Přijít na příčinu jeho nechutenství, to byl úkol pro lékaře, ale zlomit jeho nechuť jen vstoupit do jídelny, to mohla být práce pro nás. Jediný problém byl, že Kevin mluvil jen anglicky. Celá rozechvělá jsem tedy zakleपालa. „Můžeme dál?“ zeptala jsem se a pak vešla do pokoje, který byl k mému údivu plný pravěkých ještěřů. Byli na posteli, na stolku, dokonce i na parapetu. Pozdravila jsem Kevina a hned jsem je začala obdivovat: „No to se podívejme, to jsou ale pravěké potvůrky. Jakpak se jmenuje tenhle?“ vyzvíдалa jsem. Kevin se na mě překvapeně podíval a já nevěděla, jestli kvůli tomu, že mluvím jeho řečí, anebo proto, že nechápe moji otázku. „Ty je určitě dobře znáš, co?“ pokračovala jsem a vzala jsem si jednoho do ruky.

„Moc ne,“ přiznal.

Zavrčela jsem s brontosaurom trochu nespokojeně a pak jsem se na něj otočila:

„Víš, co teď řekl?“

Kevin zavrtěl hlavou.

„Že se jmenuje Charlie.“

Kevin se uchechtl a ve mně poskočilo srdce, že si začínáme hrát. Brontosaurus znovu zavrčel a já pokračovala: „Prý má hrozný hlad.“

„Charlie?“ ujišťoval se.

„Charlie.“

Znovu v mé ruce zařval.

„A víš, co řekl teď?“ vyzvíдалa jsem.

Kevin nevěděl, ale byl zvědavý.

„Že jde hledat žrádlo,“ pokývala jsem hlavou s jistotou, ale přitom jsem pořádně nevěděla,

co bude dál. Brontosaurus se vydal hledat žrádlo kolem pokoje. Když to Kevin viděl, vyskočil z postele a podal mi druhého praještěra. Sám si také dva vzal, a dokonce i Ottokar jednoho dostal.

Ten můj dál nespokojeně mručel, že má hlad. Ostatní se přidávali. Když jsme pokoj obešli dokola dvakrát, něco mě napadlo. Otevřela jsem dveře a vyšla s dinosaurem a tyranosaurem na chodbu, která vedla k jídelně. Kevin, Ottokar a praještěři za mnou. Mručeli jsme hladově a sunuli jsme se blíž a blíž. Tak jsme došli do jídelny, až ke stolu, kde se právě podávalo jídlo.

„Posad' se,“ řekla sestra německy a Kevin si sedl. Sestra před něj postavila talíř špaget a pak se na nás přísně podívala: „Sem hračky nepatří!“

Trochu jsem zkoprněla. „Co teď?“ ptala jsem se Kevina.

Beze slova mi podal ještěry a já se s nimi vydala na cestu zpátky do pokoje. Kevin zůstal u stolu a ten talíř špaget snědl.

Takový malý zázrak, co?

Jen najít vždycky tu odvahu zaklepat a zeptat se:

„Můžeme dál?“

Marka

Kevin

2. Nej hraní

Hrály jsme kdysi s kolegyní pro děti na oddělení dětské chirurgie ve FN Bulovka.

Nebyly jsme zde poprvé, a tak vše probíhalo jako vždy, sestřičky svolaly děti do herny, my hrály a zpívaly. A za dětmi, které nemohly z postýlek, jsme zašly do pokojů.

Už už se zdálo, že půjdeme na další oddělení, když přiběhla sestřička s prosbou: „Zajděte ještě, prosím, tamhle do pokoje. Byla za námi maminka, že dítě se už vzbudilo a moc, moc si vás přeje!“ Pokoj byl malinký, úzký, jen jedna postýlka. Usmívající se maminka stála u okna, za ní zahrada, slunce, na oknech mříže.

„Jsem tak ráda, že jste přišly! Syn se na vás moc těšil a už jsem se bála, že vás zaspí.“

Koukám do postýlky. Velká hromada z peřiny a klouček schovaný pod ní. Asi klečí, neb vykukuje jen malá část těla (jeden by řekl, malý jogín v pozici dítěte, jak jinak...)

Díváme se na zadeček (naštěstí v pyžámku) a nožičky a radši se ptáme: „Máme hrát? Nebude mu to vadit?“

„Ne, ne, ne!“ mamince září oči. „On se jen hrozně stydí!“

„A jakou písničku má rád?“

„Jede, jede mašinka.“

A tak víme, co máme hrát. Hrajeme a zpíváme, a najednou se k nám maminka nakloní a šeptá: „Vidíte? Hýbe zadečkem, to znamená, že se mu to líbí!“

Na tu její radostnou tvář nezapomenu.

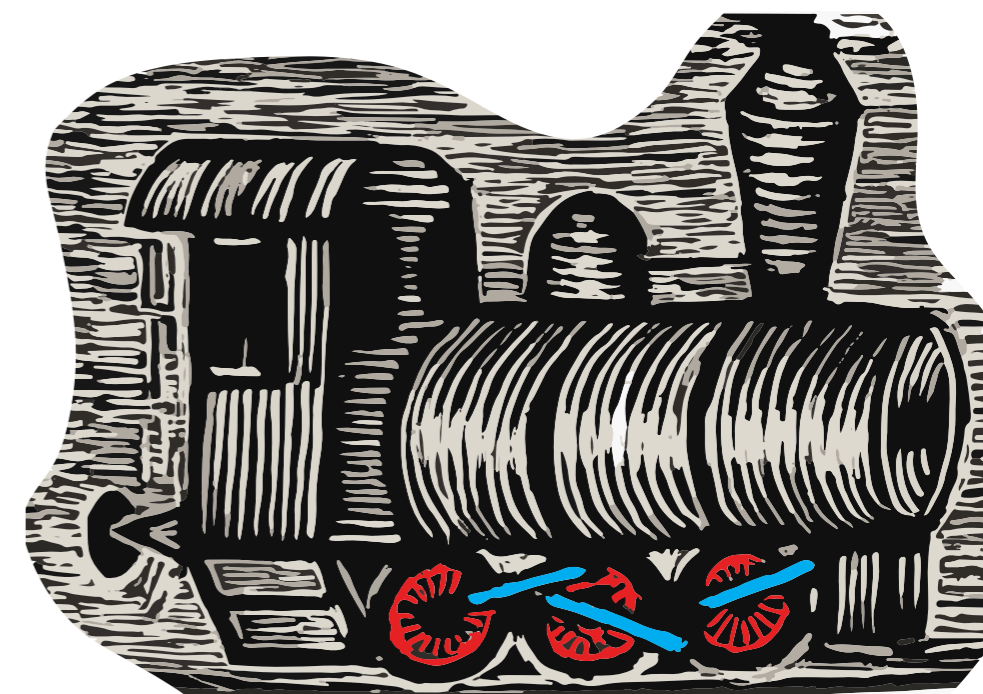
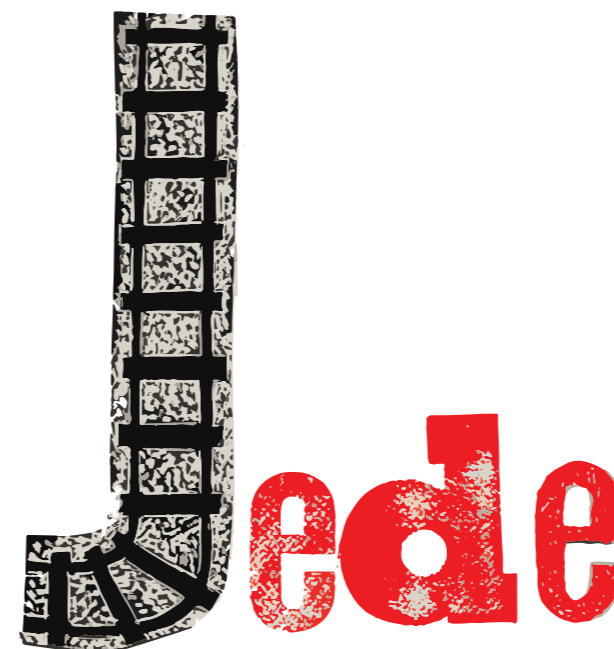
Jak klouček vypadal, nevím.

Měl hezké pyžámko, malé nožičky a líbilo se mu to, stejně jako jeho mamince. Hrály jsme pro dítě, které jsme neviděly, písničku, kterou vlastně nemám moc ráda. Ale to v tu chvíli nebylo důležité.

Pokoj byl plný radosti a rozvernosti. Hýbala se peřina, maminka téměř výskala nadšením a my také.

Vzájemné obdarování.

Hanka

o
o
piff

3. Jak nás zachránili medvědi

Vešli jsme s Fumasem do pokoje a uviděli malého čtyřletého chlapce s pistolkou. Mířil přímo na nás. Maminka ho napomenula, ať pistolku schová. Ale on ji měl novou a měl z ní takovou radost! Pálil to do nás! Pif, paf! Maminka se mu tu pistolku pokoušela sebrat, ale on ne a ne se jí vzdát. Situace nebyla růžová, byli jsme už zcela prostřílení a pomyslným kulkám jsme se vyhýbali, jak to šlo. Ale v nemocnici, a obzvláště na oddělení JIP, je radost dětí to nejdůležitější... (Připomnělo mi to příhodu s mým vlastním synkem, když byl malý, škemral o pistolku tak dlouho, že jsem nakonec malou koupila. Byl tak šťastný, že babičce v telefonu radostně sděloval: „Babi, já mám pistolku a já tě s ní zastřelím!“ Pro babičku to mělo být velké vyznamenání, ona to tak ale neviděla. A já jsem se tehdy cítila jako maminka toho chlapce přede mnou.) V kufříku jsem ten den měla pohádku *Máša a tři medvědi* a jeden z medvědů se rozhodl, že situaci zachrání. Vyskočil a postavil se na postýlku před chlapce. Ten ho pistolkou hned sestřelil. Maminka medvěda politovala a běžela k umývadlu pro živou vodu. Naznačila, že medvěda polévá, ten ožil a byl také hezčí i o dost mladší. Zatančil si taneček, a pif! Chlapeček ho zase s velkou radostí picnul. A tak maminka zase běžela pro živou vodu, polila medvěda a ten byl ještě hezčí a mladší než předtím. Poděkoval a vesele skákal domů. Za chvíli ale přiběhla medvědice, že má teď muže mladšího a krásnějšího, než je ona, a že to takhle nejde, že chce také zastřelit. Chlapeček byl šťastný a hned ji skolil. Maminka zase musela pro živou vodu. A pak ještě dvakrát. Medvědice byla šťastná. Byla teď krásnější a mladší než její muž! Prosila chlapečka, aby už nestřílel, že to už stačí. Kdyby ji ještě jednou zastřelil, byla by mladší než její malý synáček. A to nejde. Chlapeček už pak na nikoho nestřílel a mohli jsme si všichni spolu zaspívat. No a medvědí rodinka si zatančila na peřině.

paff

Krystyna

4. Mezinárodní

Tak to jsme jednou dorazili na oddělení pediatrie, kde ležela malá romská holčička Charlotka. Byla smutná, a tak první co mě napadlo, bylo zazpívat jí romsky: „Lakere bala“ a „Apoštáre ‘sável“, cikánské písně, které jsem znala od svého romského přítele. Byl to dobrý nápad. Holčička se začala natrásat a chechtat a její tatínek se smál od ucha k uchu. No a pak na mě začal mluvit romsky. To už jsem musela přiznat, že Romka nejsem. Ale tatínkovi to nevadilo, zvedl se ze židle, sáhnul do kapsy a vyndal stokorunu: „Vemte si to...“ usmíval se.

A já mu vysvětlovala, že si od něj peníze nevezmu.

V dalším pokojíčku na tom samém oddělení byl malý arabský kluk Abdul a já si vzpomněla, že jsme kdysi dávno měli jet hrát do utečeneckého tábora a já se kvůli tomu naučila pár arabských dětských písniček. Najednou mi vytanula „Jalla bína“ – je to písnička o tom, jak jdeme všichni ke slunci. Tak jsem ji zazpívala a kluk s otevřenou pusou zíral. Po pravdě řečeno, nevěděla jsem, jestli proto, že mi rozumí, nebo proto, že nerozumí... Ale jeho maminka dala pohledem najevo, že kluk rozumí, a bylo vidět, že jí to udělalo radost. Bylo to takové motolské internacionální odpoledne...

Renata

5. Barvy

Na JIPce na hematologii nás sestřička prosí: „Zkuste, jestli rozeznává barvy... nám se to nedaří zjistit.“

Vcházíme do pokoje, kde na postýlce sedí holčička na kapačkách s velkýma veselýma očima a vedle ní tatínek. Nejprve zpíváme, jak už je našim zvykem, abychom rozehráli atmosféru, a pak, pamětlivi sestřiččiny prosby, vytahujeme žlutého zajíce.

„Jakou barvu má ten zajíček?“ ptáme se trochu lživě. Holčička se usmívá a neřekne.

Tak to zkusíme se zelenou kočkou: „A co ta kočka? Jaká je?“

Holčička se pořád usmívá a mlčí.

„A co ta myška? Má nějakou barvu?“

Holčička neřekne ani slovo.

A pak mě to napadne:

Do výšky zvedám dva malé kufříky a ptám se:

„Z jakého chceš pohádku?“

„Z fialového!“ vykřikne holčička a hned se zarazí.

„Tak to sis vybrala nejlíp!“ usmíváme se a sestřička ve dveřích pokoje přikyvuje. „V tom fialovém je totiž nejlepší pohádka.“

Pak vytahujeme zelenou kočku, zelenou myš, žlutého zajíce, barevného šaška a hrajeme pohádku *O čtyřech kamarádech*.

Marka

6. Zvláštní setkání

Hned po Štědrém dnu 25. prosince 2019 jsme běželi do nemocnice navštívit ty, co nemohli domů ani na Vánoce. Když jsme s Tondou dorazili na chirurgii, sestřičky nám hned ve dveřích hlásily, že tady mají vzácného pacienta – malého buddhistického mnicha Dorji z Bhútánu, jehož operaci nohou zařídila UNICEF, že ale mluví anglicky. Chvíli jsme vzpomínali, kde přesně Bhútán leží, ale pak jsme vstoupili do pokoje.

V posteli ležel sympatický kluk s oholenou hlavou. Působil tak zvláště duchovně a usmíval se na nás. U jeho postele stál mladý muž, jeho průvodce. Taky se krásně usmíval. Hned nám prozradil, že Bhútán je maličké království v Asii mezi Bangladéšem a Maynmarem, má jen 750 000 obyvatel, ale je svobodné. A že všichni milují místního krále. Taky řekl, že Dorji už je po operaci, a jakmile se rozchodí, odletí zpátky. Pořád opakoval, že je hrozně šťastný a vděčný. Zkusili jsme mu zazpívat „Jingle Bells“. Říkal, že sice Vánoce neslaví, ale že má moc rád písničky. Tak jsme mu zahráli nějaké české. Oba mniši tleskali a radovali se z toho.

Rádi bychom mu něco dali na památku a bylo nám líto, že všechny naše dárky jsou v češtině. Ale pak jsme si najednou vzpomněli, že máme přece ponožky od Pánů z ponožkovic.

A tak jsme mu jedny darovali.

Oblékl si je a vydal se s berlemi na chodbu. Musí trénovat. Přitom se usmíval od ucha k uchu.

Nemohla jsem jinak, dala jsem mu pusku na rozloučenou a popřála plné uzdravení.

A tak jsme se rozloučili.

Zvláštní setkání...

Pavla

7. Když člověk počká

Procházeli jsme se Zdeňkem bludištěm Motolské nemocnice. Já v ruce kufřík s loutkami a Zdeněk maličké piáno, na které svou virtuosní hrou dokázal zahrát skoro cokoli a potěšil tak všechny, od půlroční holčičky přes děti z prvních tříd základní školy až po pubertáky a dospěláky. Protože se blížil Mikuláš, nesl jsem loutkové představení *Tam, kde žijí divočiny*, o tom, že všichni někdy zlobíme, ale pak zase chceme být hodní. Na jednom oddělení přišla na divadlo jen jedna holčička, Emička. Začali jsme zpívat, ale vtom si ji odvolala sestra, že musí jít na kontrolu. Bylo jí to moc líto, a tak jsme slíbili, že se zastavíme později, a pokračovali jsme na dalších odděleních motolské nemocnice. Když jsme se vrátili zpátky, dlouho jsme Emičku nemohli najít, a tak jsme už málem odešli, když tu se otevřely dveře jednoho pokoje a v nich sestřička: „Emička musela ještě na jedno vyšetření. Počkáte?“

A tak jsme čekali dál před jejím pokojem. Minuty ubíhaly a my pořád zvažovali, jestli to nevzdáme. Nakonec jsme se dočkali. Emička s maminkou se vrátily a my mohli začít zpívat a hrát. Musím říct, že ten úsměv na její tváři stál opravdu za to. Po všech dlouhých nepříjemných vyšetřeních byla šťastná, že nás tu má. A my jsme byli taky šťastní, že jsme počkali. Věřím, že tohle jsou momenty, kvůli kterým má naše práce smysl. Člověk to cítí až do morku kostí. A ten den se nám to stalo dokonce několikrát. Třeba když Zdeněk zahrál osmnáctileté slečně „Norwegian Wood“ nebo když jsme se ode dveří oddělení vrátili za holčičkou, která po vyšetření plakala...

Když člověk počká jen o chvíli déle, když se ještě jednou rozhlédne kolem, může se stát, že najednou udeří ten blesk a on sám se stane hromosvodem dobra, ani neví jak.

Matyáš

8. Den, kdy se smíchy škytá

Po každém probuzení si kladu podobnou otázku. Jaký bude... ten den? Bude klidný, těžký, voňavý či perný jako u Beatles? Co přinese? Něco nového?

Pěknou řádku let jsem hrával v cirkusovém šapitó a každodenní mašina na zábavu mě naučila nevnímat stereotyp, opakování marše, který vás popohání, porcuje kašdickou vteřinu, řídí dirigentskou hůlkou, notu za notou vaše kroky. Naučil jsem se pozorovat vše pokaždé nově, z jiného úhlu, naučil jsem se zapomenout na kvapík a pokaždé se pokusit nastoupit do jiného vozu. Vidět i stejnou situaci poprvé, premiérově. Pomáhá to. Vždyť opravdu každý den přináší nový detail, nové škobrtnutí, nový obličej, nový úsměv, nový smích, nový pláč...

Tak tedy další den...

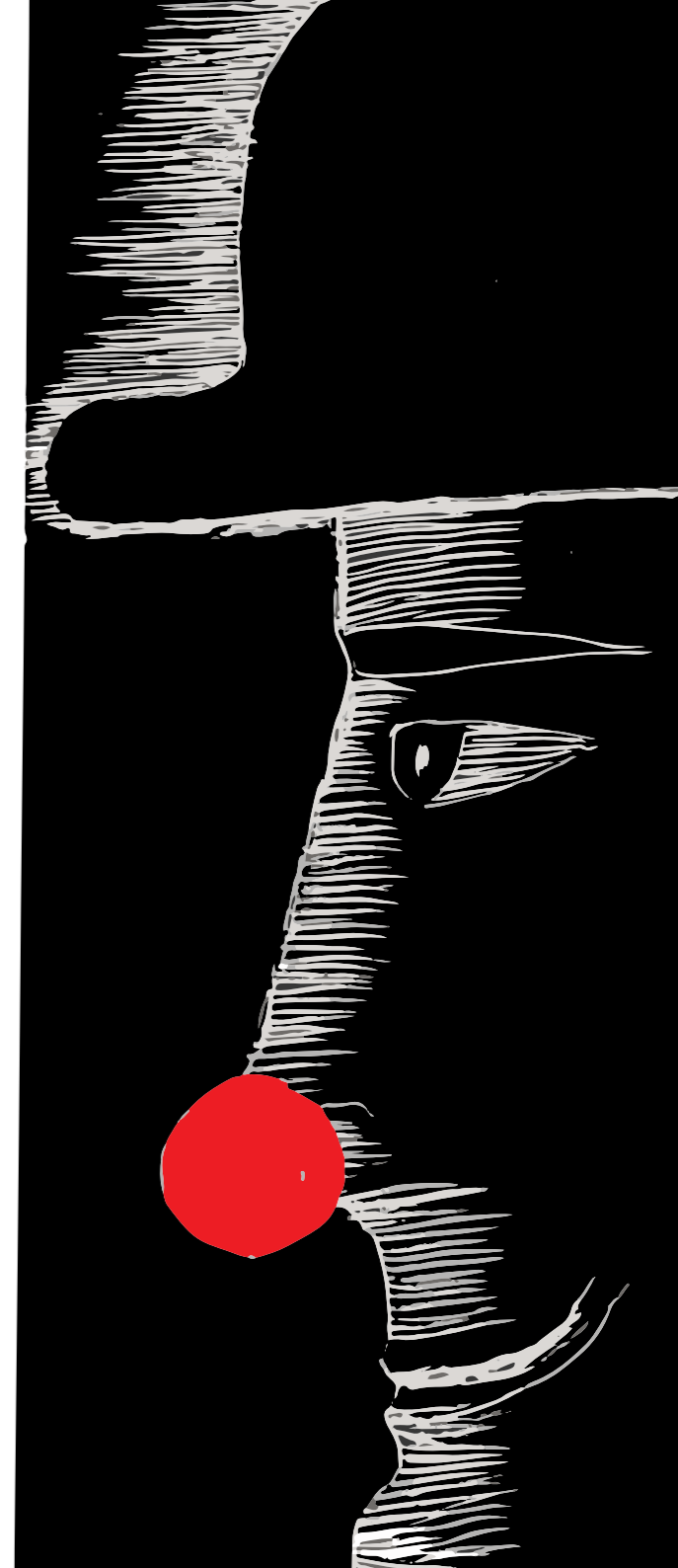
Probudím se časně ráno. Cestou do Prahy balancuji v přeplněném autobusu na spících nohou. Nevrlý řidič štěká, nadává, že někdo ve voze snídá, že se někdo omylem opře o tlačítko se zvonkem se znamením Stop!, že paní chrchlá, že...

Metrem, tramvají pospíchám do sokolovny na vyučování čtyř Portugalek. Probouzím se s talířem a hůlkou v rukou, při metání kotoulů, přemetů, eskapád... Pot stéká a zahraniční studentky AMU se snaží dané úkoly zvládat, jak mohou...

Rozohněný mizím do přeplněných ulic. Pohlčen velkoměstem, které mnou smýká, se rád propadám do ztichlých chodeb nemocnice Motol, abych pomáhal s dobrou náladou s Loutkami v nemocnici. Popadnu maličký kufřík s pimprlovými hrdiny, spoluherec kytaru, a vzhůru za společnou potěchou... S loutkami si rozumím a srdce s nimi tepe. Tu a tam pustí i žilou, když to malý pacient dovolí. Toho utrpení, a jak oni s ním statečně bojují! Jako kdysi naše dcerka, než ze zdejší postele odletěla k andělům.

Jeden týden jedna operace, za měsíc další, a oni se smějí, dojatě šmatají po loutkách, touží po kontaktu, něze, vytržení. Propojíme se písní, chrastidly ve tvaru ovoce a: „Koukej, jak malý šašek stepuje, dělá kaučukovou Lulu, je neuvěřitelným gumákem, co? Myška píská občas tak vysoko, že ji ani neslyšíš, poslouvej, třeba si brousila jazyk jako vlk, aby ulovil kůzlátka! Brousil ho, brousil, až nebyl tenký hlásek slyšet... Kočička mňouká, hraje na schovávanou se zajíčkem i s ostatními, a když se jim něco přihodí, s vaší pomocí je vyléčíme, ne? Dáme pilulku na dobrou náladu, injekci na povzbuzení. Vidíte tu proměnu v obličeji? Smutek mizí s každým

b **IL**
BO

kubíkem vzácné drogy... Dáme i tady mamince! Jé, abychom to nepřehnali... Už se směje... A my i s tlupou zvířátek radostně poskakujeme na zadnici. Proč? No, pro nás je to projev největšího štěstí. Když ho máme, poskakujeme po zadnici, po linoleu... takhle... i se čtyřmi loutkami, kamarády, a vy holky, kluci s přístroji v kanylách, tělesných zdírkách, se můžete přidat nebo se jen blaženě smát... Jako tady maminka!“

Předáváme si energii, empatii, lidskost a z nadítě, spokojené duše syknem: „Všiml sis, jak měl ten, no, ten osmiletý, ten po transplantaci jater, ten sympaticky kučeravý, co poskakoval radostně na posteli, co smíchy škytal... Všimnul sis té protézy? Měl ji opřenou o postel...“

V nemocniční kavárně mám setkání s pánem šéfredaktorem z jakési encyklopedie. Kolegyně se ptá: „Ty ho znáš?“

„Ne, ale myslím, že je to tamhleten typ, jdu se omluvit, že přijdu později...“

A skutečně ty šéfredaktorské byrokraty poznáte po čichu. Když konečně usednu: „Pane, byl jste vybrán mezi vyvolené! Budete vázán v kůži! Na věky! Koukněte vedle koho! Ano, i pan profesor je tam, ano! Vy si to také zasloužíte! My jsme nejserióznější vydavatelé, s neskutečnou historií, tradicí... Vidíte, osobně se s vámi sejdeme, zjistíme o vás vše...“

Vyptává se, tužkou zapisuje na papír.

„Vidíte? Nemám žádný diktafon, jsme tradiční... Ruční práce!“

Nakouknout, co píše, nenechá. Myslím, že jen čmárá, předstírá zájem, interes. Pak konečně počne berbersky smlouvat, obchodovat: „Nabízíme knihu pro vaše přátele za pouhých devatenáct tisíc, pro vás s možnou slevou, za šestnáct tisíc, což je za takovouto nádhernou počtu stále málo, co?“

„Víte, můžete tam o mně něco napsat, ale žádnou knihu nechci, nepotřebuji!“

„No koukněte, a i fotka by byla náramná, ne? Jste pohledný... Koukejte, třeba panu Panenkovi jak to sluší. Bez fotky by se to nikdo nedozvěděl, ne? Stačí zaplatit tři tisíce a máte to i s fotkou, přeci byste nešetřil...“

„Ne, opravdu ne, já nepotřebuji žádnou knihu, natož s fotografií.“

„Ale pane, co vaše děti, máte děti, maminku, tatínek vám umřel mladý, jako mně, to vím, to mrzí. Máme stejný osud! Ale když vás spatří v této prestižní publikaci kamarádi, tak... Za pouhé tři tisíce!“

Dohadujeme se a já mu vysvětluji, že vůbec nechápe duši klauna, která se přirozeně, celým tělem vzpírá jakýmkoli krunýřům z kůže, ve zlatě vázaných. Možná jen zkouší pevnost klaunského charakteru? Jaký nonsens, nesmysl, troufalost! Uvěznit, svázat, zkrotit anarchii, volnost, vítr ve vlasech! Potřeseme si rukou a víme, že obchod nedopadl.

Letím na autobus a v podvečer usedám doma na vsi pod Pleší ke sklence. Opět jeden den za mnou. Američané se prý každý večer sesednou a celá rodina probere, rozebere, co se ten den podařilo, co ne. Skupinová terapie. I v posteli se mi vrací křehký, nakažlivý smích motolských dětí. Vzpomínám i na hraní pro handicapované, pro poloslepé, pro autisty, pro neslyšící:

„Pane, vy nevíte, že vaši trumpetu neuslyší? Že vaše triky neuvidí, že nesnáší zvuk trumpety, ona je autistka, ta vás roztrhá, sebere nástroj a flákne s ním o stěnu... Pane, nedávejte tu trumpetu tomu klukovi, nedávejte ji z ruky, vždyť ani nevíte, co má za chorobu. Ten doktora neviděl, co je živ, a prská vám do trumpety, hrůza, přitom má třeba tuberu...“

Prozatím byli všichni tihle odepisovaní, poznamenání outsideři mnohem lepší, vnímavější, empatičtější, emotivnější než jejich normální zdraví vrstevníci, kteří tolik bojovat nemusí.

„Všiml sis, jak měl ten, no, ten osmiletý, ten po transplantaci jater, ten sympaticky kučeravý, co poskakoval radostně na posteli, co smíchy škytal... Všiml sis té protézy? On se smál, že smíchy škytal!“

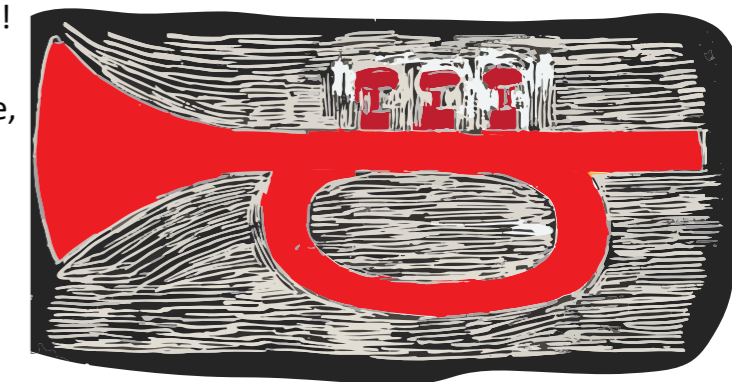
Jaké štěstí, moci vnímat, nalézat každý den nejvznešenější, nejautentičtější smích, pláč člověka, lidské bytosti. Je to homeopatický lék na každodenní stereotyp, na bolesti, chandru, chybějící slunce, vzrůstající smutek, stres, ztrácející se radost... Mít to štěstí a každý den zaznamenat podobný okamžik, který vytěsňuje denní mour!

Zháším lampičku a ve tmě svítí chlapcovy oči – protéza opřená o postel...a on se směje, až smíchy škytá... smíchy škytá...

den je u konce...

Byl, díky kučeravému smíškovy, povedený!

Bilbo

9. Liška obecná

(Cantharellus cibarius) je známá jedlá houba z čeledi liškovitých. Její žluté plodnice jsou kulinářsky ceněné. Lišku obecnou lze v České republice najít zejména v jehličnatých lesích v borůvčí, mechu a trávě.

Druhého září bývá pro školáky už normální vyučovací den. Pro nás, pro Loutky v nemocnici, to ale znamená den, kdy vyjždíme za dětmi do nemocnice. Tak tedy 2. 9. 2014 vyrážíme já, Dáda, a Fumas do Fakultní nemocnice v Plzni. V plzeňské nemocnici se krom toho, že se chodí po pokojících za dětmi, hraje též v herně. Uprostřed herny je kulatý stůl a kolem něho si většinou posedají pacienti. Tentokrát tam sedělo pět dětí a jeden tatínek. Začínáme se představovat:

„Já se jmenuji Karolínka.“

„A já Adámek.“

„Já jsem Eliška.“

„I já jsem Eliška.“

„Já jsem taky Eliška...“

Hledíme s Fumasem na tu úrodu Elišek a stejně jako jim, i nám ta situace vyloudí na tvářích úsměv. Fumasovi zableskne v oku, jeho kytara už zní a on začíná zpívat: „Běží Eliška k Táboru, nese pytel zázvoru...“ A pak to pokračuje. Zpíváme písničky se jmény a bavíme se náramně! Při divadélku – vlastně při mé premiéře *Červené Karkulky* – se děti přidávají a velmi brzo pochopí, že Karkulka může v lese potkat mnoho jiných zvířátek, ještě než potká vlka. A tak naše milá Karkulka setkává medvěda, brontosaura, myšku... (musím říct, že tatínek druhé Elišky báječně ztvárnil zebra), odněkud se vynořil dokonce i aligátor (který se, jak všichni víme, v našich lesích vyskytuje stejně hojně jako brontosaurus a zebra). Naše milá Karkulka má co dělat, aby tentokrát k té babičce došla. Konec byl ale dobrý – myslivec dorazil a vlka dorazil. Odcházíme s přáním, abychom příště děti nepotkali v nemocnici u kulatého stolu, ale třeba v lese na liškách.

Dáda a Fumas

3x
E

10. Pozornost

Těch příběhů je za ta léta tisíce a člověk si je nemůže všechny pamatovat.

Každá návštěva v nemocnici je veliký zážitek.

Vybavila se mi jedna příhoda z neurologie. Tam člověk nikdy neví, co ho čeká, a musí být na všechno připraven. Reakce jsou nevyzpytatelné, zejména u větších dětí. Často mají nemoci, které ani lékaři nedokáží přesně odhalit.

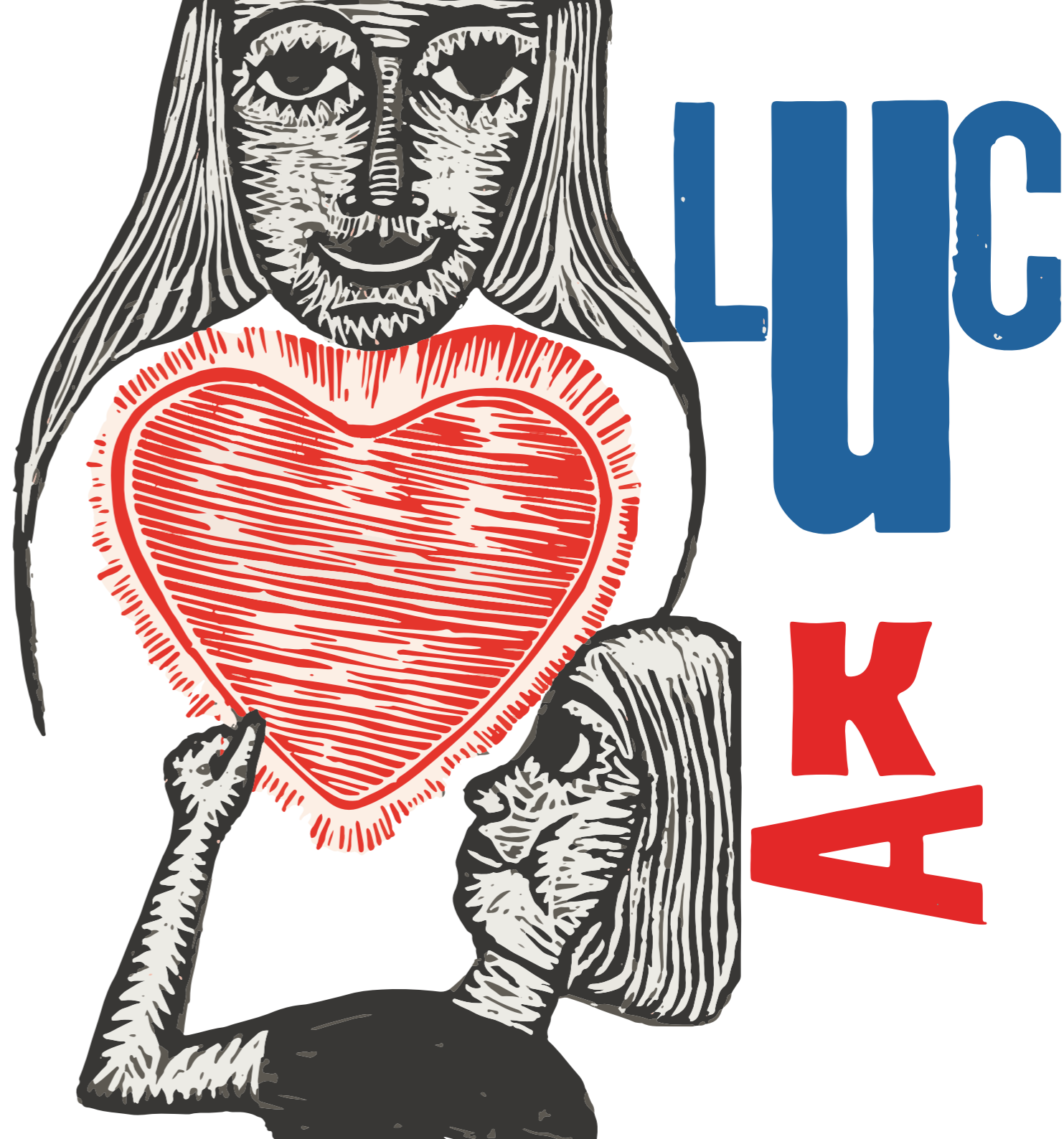
Ten den se v herně pomalu scházely děti asi ve věku dvanáct, třináct let. Poslední přišla Lucka. Ti, co už seděli, měli na tvářích úsměv, těšili se. Lucka byla nejistá. Začali jsme hrát. Já mám ve zvyku sledovat během hraní reakce dětí. Lucka se hned začala předvádět, vstupovala do hry, brala loutky a snažila se na sebe upoutat pozornost. Nezasahovala jsem a snažila jsem se představení dohrát, i když to díky Lucčiným vpádům nebylo vůbec lehké. Jen jsem se na ni občas dlouze podívala a usmála se. Hra skončila, rozdali jsme dárky, skládali loutky a pomalu jsme odcházeli dlouhou chodbou. Náhle z jednoho pokoje vyběhla Lucka a podávala mi papírové srdce.

„To je pro vás!“ řekla a tentokrát se zase ona dívala dlouze na mě a usmívala se.

Chtěla jsem ji pohlédit, takovou mi to udělalo radost.

Ale ona rychle utekla.

Maruška

11. Jak jsme dělali vorkšop a co všechno z toho vzešlo

„... No, takovej vorkšop* pro ty děti uděláme,“ řekla Marka, „takovej muzikantskej vorkšop. Maj tam spoustu nástrojů, my taky něco doneseme... Oni se tam musej strašně nudit... Jasně, maj školu, nějaký kroužky..., ale přece jenom...“

„Mně ty dětský psychiatrie vždycky přišly dost depresivní,“ přitakala Hanka.

V úterý jsme se sešli tři. Marka, Hanka a já s kytarou a pouťovou plachtou s namalovaným příběhem o strašlivém loupežníkovi Babinském. Bicí tu mají, elektrické piano také. Místnost ve sklepě dětské psychiatrické kliniky je cosi mezi hernou, tělocvičnou a společenským centrem. Nevelká a vcelku útulná.

„Jé, co tady budete dělat?“ ptá se mě hned na chodbě zhruba čtrnáctiletá dívka.

Říká to způsobem, jaký bych čekal od někoho podstatně mladšího.

„No, zahrajem si s váma nějaký písničky. Kdo bude chtít, může se přidat. Máme různé nástroje. Jak by se ti líbilo zahrát si na vajíčko?“

„Jé, na vajíčko? No jo, zahraju si na vajíčko!“

„Jaký budeš chtít? Máme různě barevný vajíčka... Třeba zlatý...“

„Jé, tak já si půjčím to zlatý, jóó?“

„Jasně, já ho pro tebe schovám.“

„Hele, do toho trianglu nemůžeš takhle třískat. To by nebylo slyšet nic jinýho,“ upozorňuje Hanka očividně hyperaktivního mladého muže.

„Nechceš radši vajíčko?“ ptám se mladíka, ale zjevně se nechytám. Nakonec objevil bonga. No, ta alespoň nejsou tak pronikavá.

---

* Název workshop (čti vorkšop, v češtině dílna či pracovní seminář) se patrně poprvé objevil v profesní hantýrce psychoterapeutů koncem 60. let...

Během 70.–80. let proniká výraz workshop do slangu divadelníků, kde rychle po roce 1990 zdomácní. Nazývá se tak praktické setkání, které je časově omezené a je určené k výměně tvůrčích zkušeností, tedy něco jako tvůrčí dílna.

Wikipedia

Jeho kamarád, chlapec od pohledu spíše záдумčivý, se zajímá o baskytaru.

„Hrál jsi na to někdy?“ ptá se Marka.

„Né, ale na kytaru jó, na tu občas cvičím.“

„Vybereme nějakou jednoduchou písničku a pomůžeme ti vymyslet basovou linku.“

„Hele, ten Bábinskéj je na dva akordy, to by asi šlo,“ navrhuje Marce.

„Jasně, dáme Babinskýho a ještě třeba... třeba Nikolu Sanderse?“

„Tak jo... Ten je monotónní, trvá pět minut, dlouho nám vydrží, bude to vypadat, že jsme toho hodně nacvičili.“

Přicházejí další děti.

„Ještě jsou tu volný bicí! Nechce někdo hrát na bicí?“ ptá se bubenice Hanka.

Tajně doufám, že se neozve trianglista. Není to ode mne hezké a nechávám si to pro sebe.

„Já bych si na bicí zahrála,“ hlásí se drobná, dlouhovlasá, zhruba sedmnáctiletá dívka s kratičkou ofinou. Usedá za bubny, párkrát dupne na šlapku u kopáku, vezme paličky a udá rytmus.

„Ty už jsi na ně někdy hrála?“ ptá se překvapená Hanka.

„Tátův kamarád je bubeník, tak jsem si párkrát bouchla, když jsme u nich byli na návštěvě.“

„Hm... Ukazoval ti, jak se na to hraje?“

„To né. Jen jsem se dívala, co dělá kterou rukou, co kterou nohou...“

Začínáme nacvičovat. Marka za pianem, já se snažím počínajícím hlukem propašovat zvuk kytary, Hanka diriguje, baskytarista se snaží uvést do praxe to, co si poznamenal na papírek, bicí nečekaně dobře šlapou, ostatní děti se s větším či menším úspěchem chopily chřestidel, hrkadel a štěrchadel, zpěváci hledí do textu a broukají si melodii.

Po dvou hodinách se vylouply dvě nečekaně slušně zahrané a zazpívané písně.

„Za týden přijdeme podruhé a uspořádáme tady koncert,“ oznamuje Marka.

„Tady je to vajíčko,“ říká dívka z chodby. „Můžu si ho za týden zase půjčit?“

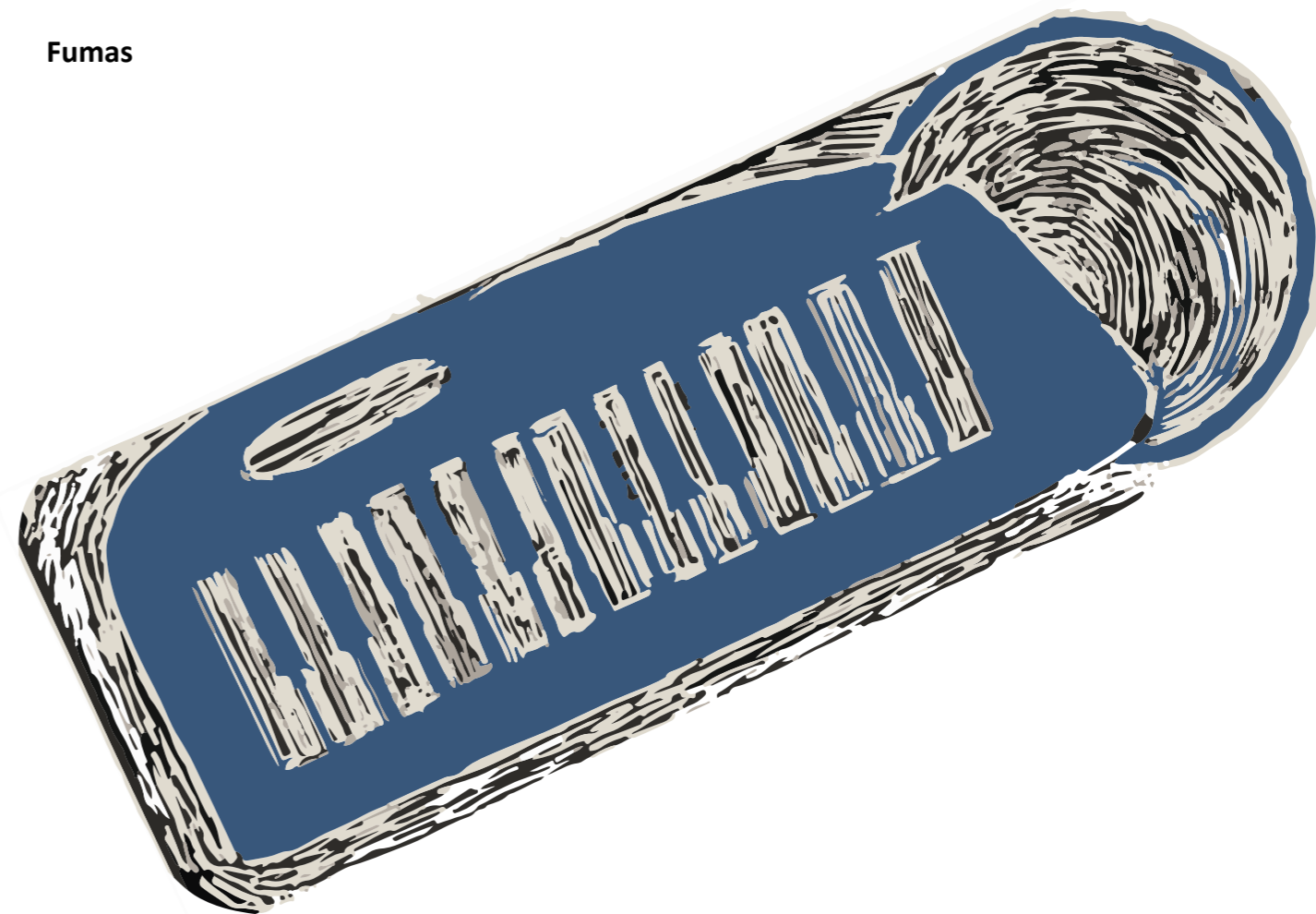
Další úterý proběhlo vše podle plánu. Děti hrály a zpívaly, sestřičky a vychovatelé se bavili a tuším, že tu a tam snad dorazil i nějaký ten nadšený rodič. Vyslovili jsme přání, aby všichni pacienti šli co nejdřív domů a abychom je na pavilonu už nikdy neviděli, a pokud je máme potkat, tak raději někde jinde...

Uplynulo zhruba půl roku. Je čtvrtek, hrajeme s kapelou Původní Bureš na jedné z našich pravidelných akcí v hospodě Na Slamníku.

Skončila poslední písnička, dopíjím pivo, paní hospodská na mě kývá, že tam mám další a že je ráda, že jsme jí věnovali písničku..., a najednou koukám, že pod pódiem nesměle postává drobná, zhruba osmnáctiletá dívka s přerostlou ofinou, zavěšená do podobně starého a podobně plaše vyhlížejícího dredaře.

„Ahoj... Tak jsem se těm bicím nakonec přece jenom začala věnovat. Tohle je Martin, hraje se mnou na basu... máme kapelu. Pozdravuj Marku a Hanku...“

Fumas

12. El Dé Enka

Hrát na LDN nebo na geriatricii je těžké, mnohdy těžší, než na dětském.

Už jen zaklepat a vejít do pokoje chce odvalu, a což teprve čekání na odpověď na otázku:

„Potěšila by vás písnička?“

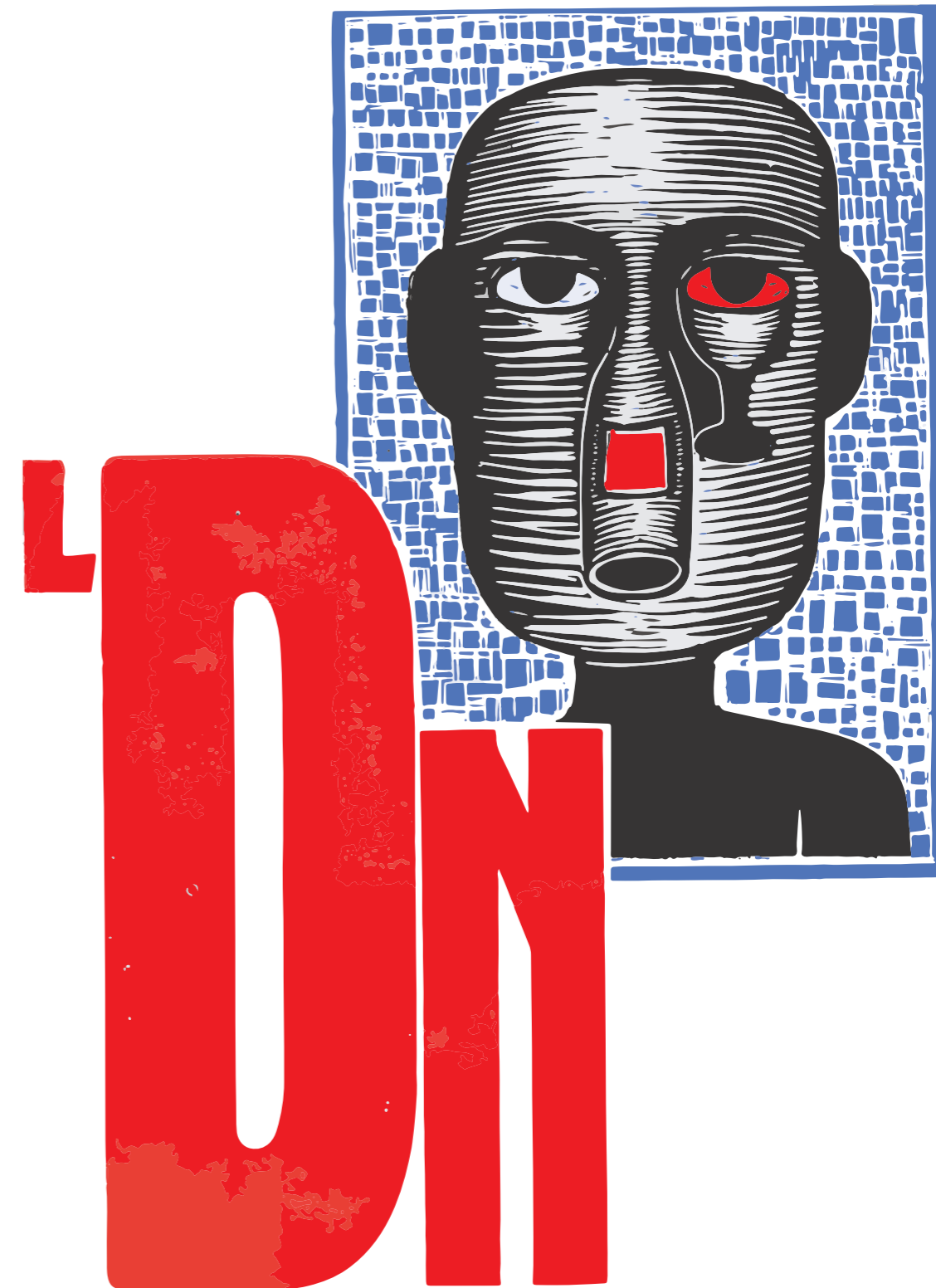
Někdy je dlouhé, rozpačité ticho, někdy nás čeká odmítavé zavrtění hlavy a někdy úsměv a pozvání dál. Pak ale vybrat písničku, když si pacienti nevzpomenou sami, to je taky oříšek.

Když člověk vybere špatně, některé babičky skončí v slzách. Nebezpečné jsou „Ej láska, láska“ nebo „Bejvávalo dobře“. Ale když vyberete dobře, staroušci si vzpomínají na slova a prozpěvují s námi mnohokrát i druhý hlas.

V LDN ve Šternberku si jeden pán přál „Vínečko bílé“. Zpívali jsme tedy z plných plic a pán se šťastně usmíval při vzpomínce na všechna ta vínečka, která mu protekla hrdlem. Ve dveřích pokoje se po chvíli objevily rozesmáté sestřičky: „Teda pane Bohatý, vy to tady pěkně roztáčíte, za chvíli budete chtít jednu z nás do postele...“

Smáli jsme se všichni a bylo nám tak dobře.

Marka

**JU
KE**

13. Jako jukebox

V Loutkách funguju hlavně jako hudebnice. Loutky jsou při našich návštěvách samozřejmě to hlavní, ale kytara taky dělá dětem velkou radost. Malá i větší stvoření se jí dotýkají, jako by v ní bylo kouzlo. Hrají na struny a září jim oči, když se ozve zvuk. Vždycky mám pocit, že když tohle rodiče vidí, určitě jim kytaru při nejbližší příležitosti koupí a hned bude na světě veseleji. Nezapomenutelný byl čtrnáctiletý basák, který se pral s nepřízní osudu (druhá transplantace ledvin) se svým nástrojem po boku. Nedokázal se od basy odpoutat ani v nemocnici. Cvičil vleže a hrál naprosto úchvatně, vše od Beatles přes Queeny po „Radioactive“ od Imagine Dragons. Poslouchali jsme bez hnutí a pak trochu písčky na pochvalu místo potlesku. Některé děti na kytaru hrát umějí. Malí i větší kytaristi jsou nadšeni, když popadnou naši kytaru a spustí. A my Loutky zpíváme a hrajeme s nimi písničky na přání, jako jukebox.

Pavla

Box

14. Není to málo

Přiznám se, že na geriatrici si často nevím rady s tím, jak se rozloučit. U dětí s oblibou říkáme „Tak vám přeje hodně zdraví a ať už vás tu příště nevidíme“, jenže na geriatrici je to jiné. Člověk si tu chtě nechtě uvědomí, že zkrátka ne vždycky se můžeme uzdravit a ne každý z nás ještě půjde domů. Potom si ale vzpomenu: nejsem tu přece proto, abych někoho léčil, přišli jsme, abychom mohli strávit těch několik málo minut s každým člověkem, kterého to potěší.

A tak zpívám z plných plic a v duchu se usmívám, když vidím, jak po skončení písničky stařeček, který vypadal, že spí, nepatrně zatleská, nebo když se jiný pacient ozve: „My jsme tady s kolegou, který tu leží vedle mě, chodili spolu do skauta a tam jsme zpívali „Holka modrooká“, jenže jsme tam dávali místo všech samohlásek hlásku e.“ A tak pokojem zní „Helke medrekové neseďevej e peteke“.

V posledním pokoji skoro všichni spí, jen dvě babičky se na nás koukají a chtěly by si zazpívat. Zpíváme tedy potichoučku „Černé oči, jděte spát“, a když odcházíme, babička si nás přivolá blíž a se slovy „Já bych vám ráda něco dala, jenže nemám co, tak vám alespoň požehnám“, nám udělá křížek na čelo.

Každý pokoj je jiný, za každými dveřmi se skrývají různé lidské příběhy, osudy, trápení a úsměvy.

My je nemůžeme vyřešit, sotva je také můžeme celé vyslechnout, natož pochopit. Konec konců, my sami máme své osudy a trampoty. To, co ale můžeme, je na tu chvíli pustit z hlavy svoje bolístky a být spolu s nemocnými a pro ně. Možná že to není zase tak moc, kdo ví?

My odcházíme hrát na dětské oddělení a já, i když pořád nevím, jak bych se měl správně rozloučit s pacienty na geriatrici, mám pocit, že to vůbec není málo.

Matyáš

15. Ukulele

Tak to jsem vám jednou takhle hrála v nemocnici na Karlově náměstí s Kryštofem pohádku *O statečném Toníkovi* s marionetkami a písničkami a užili jsme si to famfárově. Odešla jsem z nemocnice celá spokojená. Až tak spokojená, že jsem se zamyslela a na trhu na Pavláku jsem zapomněla, kde jsem... Vidím rajčata, kedlubny, mrkve, saláty, pomyslím si, že si teď doma udělám pořádný vitamínový hody... No a nechala jsem tam kdesi u stánku své ukulele, na které hraju v nemocnici ty své dětské písničky na tři akordy.

Za týden jsem měla jít hrát do Thomayerovy nemocnice a říkám si: Kde to ukulele jenom mám? A ukulele nebylo. Marně jsem se snažila vzpomenout si, kde zůstalo. Prostě nebylo. Ach jo... Asi za měsíc mi volá Marka: „Dostala jsem e-mail, že se našlo ukulele na Pavláku na trhu a že je asi někoho z Loutek v nemocnici....“ No, a bylo...

Totíž v tom obalu od ukulele byla fotka Marky se mnou, jak zkusíme představení, a ta paní znala Marku, protože nedávno u nich v knihovně v Mořince četla ze svých knížek, takže si to spojila dohromady a mé drahé ukulele se mi vrátilo zpátky – tedy díky dobrým lidem a andělům, ti se fakt namakali...

Rena

Uku **LEle** ?

16. ... tak jaksi mimoděk

Když tak chodíme za dětmi po nemocnicích, přinášíme za nimi spoustu loutek – malých i velkých, přinášíme pohádky a písničky, přinášíme možnost si hrát a povídat. Jevišťem se může stát třeba nemocniční postýlka. Obdivujeme krásně zafačované nožky či neobvyklý turban na nemocné hlavičce. Někdy by se to zdálo až trošilenu úsměvné, to když vám slečna ukáže kus kůže a řekne: „Tu mi vzali z prdýlky, heč, a teď ji mám tady...“ Jak tak chodíme s loutkami, vidáme občas něco tak jaksi mimoděk.

Přišly jsme s Hankou do pokoje, kde každé dítě mělo na návštěvě svého rodiče.

Pobyt v nemocnici je zdouhavý a každá návštěva je s radostí očekávaná. V postýlce u okna leží dívka a má na návštěvě tatku.

„Můžeme dál?“ ptáme se, máme slušné vychování, víme, co se sluší. Děvčata na pokoji jsou zvědavá, a tak nás zvou dál, představíme se a začínáme hrát. Tento pokoj je víc než kamarádský a ke zpěvu se přidávají krom dětí i rodiče. Hurá, kontakt je navázán a ani to nebolelo! V polovině našeho vystoupení se otevírají dveře a vstupuje další maminka, další tatínek a jdou k té slečně u okna, kde už ale jeden tatínek je. Dívka se usmívá na mamču, ale je ráda že tam má i svého tatku. Ten ale vstává a vyklízí nově příchozím místo. Dívka to nechápe a vyhrknou jí slzy:

„Tati, nechod!“

Mlčím, mám slušné vychování. Vím, co se sluší.

Ale moc se mi chce zavolat... tak jaksi mimoděk: „Nechod... Nevzdávej se, jsi táta!“

Dáda

17. Thomayerova nemocnice 27. 11. 2019

12:30 chirurgie, 13:30 interna, 14:30 psychiatrie, 15:30 neurologie.

Plán je jasný. Vyrážíme s Renčou do Krčské nemocnice.

Chirurgie – tam na nás čekala na jednom pokoji trojice kluků, kteří měli všichni ovázanou levou ruku a vypadali jako trochu praštěné labutí jezero s jedním křídlem.

Na interně i neurologii bylo nějak smutno, a tak jsme hrály a zpívaly jako o život, abychom rozzářily dětská očka.

Ale to, co se nám stalo na dětské psychiatrii, to se nám asi jen tak nestane. Hrajeme druhou z Ezopových bajek o *Vráně a lišce* a najednou jeden z malých diváků upne na Renču své modré oči a řekne jí:

„Vy jste tak krásná...“

Ve mně nadskočilo srdíčko, neboť jeho vyznání bylo stejně nečekané jako průzračně upřímné.

Ale aby toho nebylo málo, nadechl se a řekl:

„Vy nejste krásná, vy jste nejkrásnější na celém světě!“

A to už má vrána přestala krákat, neboť se mi začaly valit slzy do očí.

Renčina liška přestala být vypečená a vychytralá, neboť Renča hleděla na toho osmiletého mládence, který na ní mohl oči nechat, a s němým úžasem přijímala to krásné bezprostřední vyznání.

Vážení a milí, my jsme pak musely na kafe,

abychom tu vlnu emocí ustály,

a bylo to nejlepší kafe na celém světě.

Dáda

**KRÁÁÁ
SNÁ**

18. Zas ta Thomayerka

Asi za týden jsme s Toníčkem šli hrát do Thomayerovy nemocnice na psychiatrii.

Jako vždy jsme zpívali dětské písničky a vzhledem k tomu, že se blížily Vánoce, zanotovali jsme taky koledy. Děti vesele chrastily a zpívaly a pak jsme společně stavěli betlém. Byl tam taky Martin, osmiletý klouček, který se radostně zapojoval do hry. Minule mi řekl, že jsem nejkrásnější na celém světě, což mě vážně dostalo, a tak jsem na něj vlastně po celý čas myslela.

Byl to pro mě takový nádherný dárek a já jsem si hýčkala ten pocit štěstí, jak už to tak s naším egem bývá. Tak jsem mu připomněla, jak mě minule velice potěšilo, že mi řekl, že jsem nejkrásnější na celém světě...

A on se zamyslel a řekl:

„No, já to opravuju:

Nejkrásnější na celém světě je Pán Bůh, ale vy jste taky krásná...“

A v tu chvíli se Tonda začal chechtat a chechtat...

No a já taky.

Renata

19. Křehké

Jednou jsme dorazili s Maruškou na LDN do Hradce Králové. Ve čtvrtém patře svolali chodící pacienty do jedné místnosti a zpívalo se a hrálo na rytmické nástroje a pak také vystoupily naše dvě marionety, sestra a doktor, a odehrály příběh, jak nová sestřička hledá ordinaci svého nového pana doktora. Všechny se vyptávala, kde pan doktor Novotný sídlí, a nutno říct, že pacienti radili velmi vtipně. Když tedy konečně zaklepala na ty správné dveře a ozvalo se:

„Dále!“, vstoupila.

„Dobrý den, pane doktore, já jsem tady nová.“

„Tak to je bezvadný. Umíte psát na stroji?“ zeptal se doktor.

„No to zrovna ne, pane doktore, já spíš umím dobře brát krev,“ usmívá se sestra.

„Cože? Krev?“

„No jestli to nerad děláte, tak já to zvládnou levou zadní.“

Zděšený doktor zavravorá: „Já tedy když vidím krev, tak omdlívám. Prostě sebou seknu, a je to.“

Doktor se sesune k zemi a sestra ho křísí.

„No pane doktore... vždyť o tom zatím jenom mluvíme. Co jste mi to za doktora?“ diví se sestra.

„Já? No já jsem přece doktor práv...“

Publikum se směje, a tak zase zpíváme písničky na přání a z paměti se vynořují dávno zapomenutá slova, jako by se ty písně zpívaly včera.

O patro níž se chodí po pokojích. Pacienti jsou ve vážnějším stavu, většinou na kapačkách.

Někteří sotva popadají dech, a přece se usmívají: „Zpívejte. Ještě..., ještě..., to je krása...“

Vyjdeme z jednoho pokojíku na chodbu, kde vládne zmatek, lékaři a sestry běhají tam a sem a my jen uhýbáme z cesty. Pak zaplujeme do dalšího pokoje a zpíváme pro dalšího pacienta

„Okolo Hradce, v malé zahrádce“.

Když vyjdeme ven, je na chodbě nezvyklý klid. Udiveně se na sebe díváme a pak spatříme naproti v pokoji přikrytou postel a nehybné tělo.

Během našeho zpívání někdo odešel.

„Nashledanou a moc, moc děkujeme,“ loučí se sestřičky.

My sjíždíme výtahem dolů a sotva vyjdeme ven, zastavíme se.

Jaké jsme to křehké bytosti, povzdychneme a obejmeme se.

Marka

20. Křemenáče

Pracovala jsem nějaký čas v havlíčkobrodské nemocnici na oddělení LDN jako sanitárka a zároveň přinášela (a stále přináším) radost jako členka Loutek v nemocnici malým i velkým pacientům po celé naší republice.

Hana ležela sama na pokoji a vůbec se na oddělení LDN nehodila. Byla ještě mladá, myslím, že jí nebylo ani padesát, a jak byla krásná! Oči jako dva ořechové koláče s medem, vlasy jako čokoláda, plná, prsatá a milá. Chodila jsem ji krmit a umývat, i ty její husté hnědé vlasy. Každý dotek a pohyb jí totiž působil obrovské bolesti. Ležela na LDN v poslední fázi rakoviny kostí, kterou zjistila náhodně před pár měsíci, když si zlomila ruku.

Byla velmi tichá, ale já jsem k ní chodila na povídání a zpívání s kytarou, jak to s Loutkami děláme. Hana měla ráda Jarka Nohavicu, tak jsme zpívaly „Kozla“, „Sestřičku ze špitálu“, „Sarajevo“, „Těšínskou“ a další písničky. Zjistily jsme, že ač se neznáme, bydlíme od sebe nedaleko, ve vesnicích jen pár kilometrů od sebe vzdálených. Mluvily jsme o knížkách, o lese, o procházkách se psy a o houbách. Houby jsme rozebíraly podrobně, které jsou nejchutnější, nejkrásnější nebo nejvzácnější.

„Pro mě jsou to křemenáče s těmi pěknými oranžovými hlavičkami, ale najdu je jen málokdy, skoro vůbec tu nerostou,“ řekla jsem.

Hana mi prozradila místo v kopci mezi Veselým Žďárem a Okrouhlicí, tam se to prý jen červená. Jela jsem natěšena na místo, které by mohlo být to od Haničky. A opravdu, tolik nádherných křemenáčů jsem v životě neviděla, taková krása!

Hanička zemřela na podzim. Je zvláštní, že od té doby tam křemenáče nebyly, ale já chodívám na to místo stále a vzpomínám.

Milá Hano,
moc ti děkuji za chvíle, které jsme spolu prožily a za tajné místečko, o kterém možná víme jenom my dvě. Vzpomínám na tebe, na naše setkávání v nemocnici a také na koš plný nádherných křemenáčů.

Však se zase potkáme.

Nashledanou v nebi,

Radka

21. Všechno je naopak

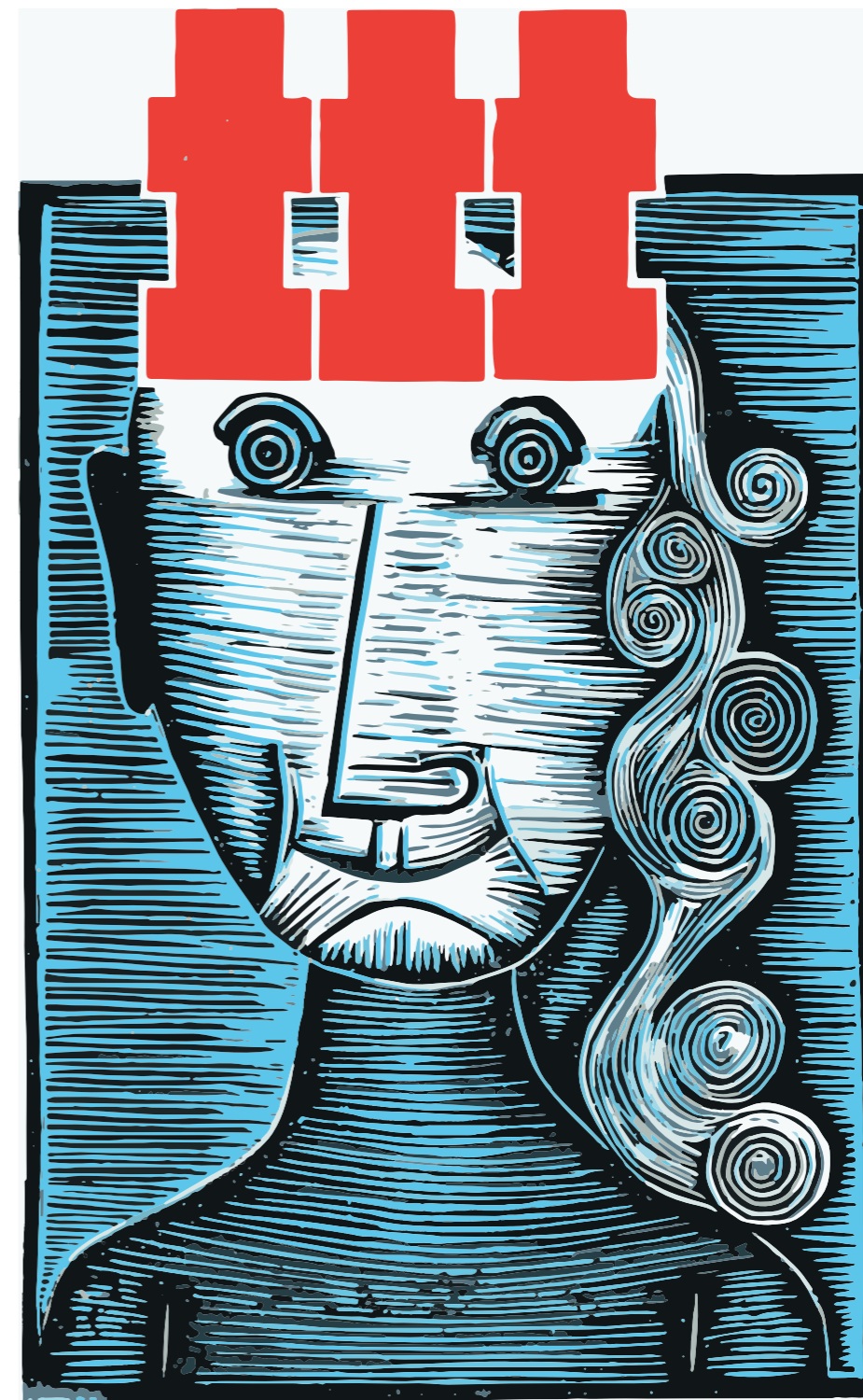
Někdy si člověk říká: Tenhle teenager naši návštěvu nebude chtít, ten nás pošle do háje..., jenže často je to omyl. I velké děti jsou děti a potřebují nás. Tento příběh se odehrál na Slovensku, kde je naše sesterské sdružení Bábky v nemocnici a kam pravidelně jezdíváme pomáhat.

Vstoupily jsme s Luckou do pokoje, kde ležela velká slečna, a tak se ptáme opatrně: „Budeš chtít písničku?“ Vzdychla na souhlas a tak jsme hned spustily hodně veselé „Citrónky“. U druhé sloky se rozplakala. Přestaly jsme hrát a začaly si povídat – už je tu dlouho, nevědí co jí je, bojí se, jestli vůbec někdy půjde domů, nikdo za ní nechodí... Probíráme to. Tak obyčejně, jako mámy, jako tety... Po nějaké chvíli se dívka hlasitě vysmrká a utře si slzy. Pomalu se jí na tváři objevuje úsměv, nejprve jen maličký, pak větší...

„Ty to zvládneš...“ pokračujeme. „Tak si ještě zazpíváme?“

Lovíme v paměti nějakou optimistickou, jenže ona si řekne o „Tři kříže“. Vyměníme si překvapené pohledy a pak hrajeme tu tesknou píseň a všem třem nám poskakují veselé jiskřičky v očích.

Marka

22. Kdo je tady větší blázen ...

Louny. Po 55 dnech, na které nám koronavirus zavřel brány všech zdravotnických zařízení, opět můžeme za dětskými pacienty. Naše auta vjíždějí do areálu nemocnice a mně v uších ještě zní poslední sloka písničky, kterou jsme právě ve studiu nahráli na naše nové CD.

Vzduchem viry víří
prej že netopýři
za tohleto můžou
je to jak zlej sen
Prej se lidi dusí
Jen ať si to zkusí
zas si dáme pusy
zas se obejmem.
Zas se všechno vrátí
tančím v obýváku
Zas se všechno vrátí
zpívám dokola...

A jsme tu. V dětské psychiatrické nemocnici. Je to velká sláva. Připravili jsme totiž venkovní představení *Šarivari*. Říkáme, že je to koronavirový kus. Chceme ho pacientům hrát venku na vzduchu, v zahradách a parcích léčeben, pod okny neprodyšně uzavřených oddělení nemocnic.

Všichni se hrozně těšíme, je ale cítit i trocha nervozity, vždyť je to poprvé! I tady v Lounech nás nedočkavě vyhlíželi. Není divu, skoro dva měsíce sem na oddělení nesměli ani rodiče a mobil jen na dvakrát denně na deset minut...

Děti za námi přicházejí do atria sevřeného mezi zamřížovanými okny, a už to začíná! V obrovských modrých vlnách plují medúzy, parník i citrónky, vzadu vyrostl vchod do cirkusového šapitó. Zní Krystynina tahací harmonika i Kryštofova trubka a ostatní herci a muzikanti se střídají v sériích výstupů.

Sedím mezi pacienty a snažím se zachytit foťákem na telefonu, jak všude přede mnou prýští radost. Holky si špitají, ale postupně je představení vtáhne a začínají se malinko usmívat. Jsou staré jako ty moje cácorčky, které mám doma, říkám si. Jedna má zavázané zápěstí, ta druhá je zase tak hubená, že by se snad protáhla i klíčovou dírkou. Přemýšlím o tom, jak křehká je duše dospívajících slečen. A nejen jejich!

Sestřičky hlídají, aby mezi chlapci a dívkami byla velká mezera a aby se navzájem neprovokovali, tak po sobě alespoň pokukují. Krásná dřevěná provazochodkyně s útlým pasem a bílou baletní sukýnkou přejde ladně po laně až na konec k Tondovi a políbí ho. V publiku to zašumí.

Vzduchem létají cvičené ryby a kužely a Granka předvádí akrobatické kousky na chůdách a někdy se válí i na zemi. Všichni se smějí. Největší kluk se nakloní ke svému kamarádovi a poznamená: „Když na to koukám, tak nevím, kdo je tady větší blázen. Jestli my, nebo ty herci, kteří se tu válí v trávě, nosí velké hlavy a křičí na celý kolo...“

Kdo ví?

A to už představení vrcholí. Potlesk. Děkovačka jako v Národním divadle, a tak nemůže chybět přídavek: dohromady s dětmi i sestřičkami zpíváme „Není nutno, není nutno, aby bylo přímo veselo“ a všichni jsou alespoň na chvíli šťastní. A pak zase všechno sbalíme, naložíme, nabereme si do lahví příšerně mineralizovanou kyselku z pramene Luna a opět se vydáváme na cestu.

Jakub

23. Zázračné chrastítko

Když s Loutkami v nemocnici chodíme po pokojích, nosíme s sebou krom divadýlka i hudební nástroje a také chrastítka, štěrchátka, prostě rytmické hudební nástroje. Mají různé tvary, některé vypadají jako citron nebo banán. Jiné jsou ve tvaru mrkvičky, jablka či žáby. Také máme různě znějící a různě barevná vajíčka. Jednou takhle přijdeme na pokoj, kde je úplně bolavé děťátko (jsme v nemocnici, tady jsou děti nemocné) a v rohu se choulí úplně vyčerpaná, nešťastná a bolestí svého dítěte svázaná maminka. Nedivím se, jsem taky máma a vím, že by nejraději tu nemoc svého dítěte vzala na sebe a odstónala to místo něj. Tenhle pocit v ní dozrál okamžikem, kdy jí v porodnici dali ten maličký uzlíček na hrud' a řekli: „Máte kluka, maminko!“

A tak hned po tom, co podám nějaké to legrační chrastítko tomu nemocnému, jdu za ní a prosím: „Zahrajte si s námi.“

„Ále kdepak, tohleto já neumím a nemám na to náladu... Ještě bych vám to všechno docela zkazila, ne, ne, ne,“ vzdychne ta smutkem obrostlá mamina.

„Prosím vás, zkuste to, vždyť o to umění vůbec nejde, jde o to, abychom si jen tak zahráli na hraní, opravdu, přísahám na holej pupek, že vás nebudeme známkovat!“ my na to.

Vidím dobře? Že by malinkej náznak úsměvu?

A tak spíš nechca nežli chca vezme do ruky chrastítko ve tvaru citrónku a do písničky, která je stejně prdlá jako veselá: „V jedné mořské pustině ztroskotal parník v hlubině, jenom tři malé citroonky zůstaly na hladině...“ začne nesměle chřastit s námi. Při druhé písničce jako by se jí odloupl kousíček z té bolesti. A při třetí už má jiskérku v oku.

A tu vám to její nemocné děcko, vida mamku takovou jako byla dřív, před tím, než je zavřeli do tohoto divného pokoje, začne bolest-nebolest chřastit ve stejném rytmu a smát se. A když z pokoje odcházíme, leží na zemi nejen kus smutku, ale i kus té bolesti. Vážně, přísahám na holej pupek, že je to tak.

Je mi to prostě jasný – my máme zázračný chrastítka!

Dáda

24. Malý princ

Malý princ
mám tě v srdci
jako hvězdu blikající,
jako hvězdu,
co se směje.
Ať se děje,
co se děje.

To je text písničky, kterou zpíváme během představení *Malého prince*, které hrajeme v léčebnách po celé republice. A pro mě je to asi nejdůležitější sdělení celého toho krásného příběhu. Dokud máme totiž v srdci Malého prince nebo princeznu, kterými jsme kdysi bývali, dokážeme i v nejsmutnějších a nejtěžších chvílích mít naději, dokážeme i za nejčernější noci spatřit hvězdu. Vidíme skutečnost jinými očima a víme, co je důležité a co vlastně ne.

Matyáš

Příběhy zachycené v téhle knížce zapsali a prožili členové spolku Loutky v nemocnici za 15 let působení v nemocnicích, léčebnách a LDNkách po celé České republice

Dáda – Daniela Vacková

Renata, Rena – Renáta Kubišová

Matyáš – Matyáš Míka

Pavla – Pavla Jonssonová

Maruška – Marie Dufková

Jakub – Jakub Matějka

Fumas – Jaromír František Fumas Palme

Bilbo – Jiří Reidinger Bilbo

Hanka – Hana Řepová

Radka – Radana Matějčková

Marka – Marka Míková

Krystyna - Krystyna Skalická

Loutky v nemocnici

Loutky v nemocnici se již 15 let snaží o ulehčení pobytu dětí a dříve narozených v nemocnicích, léčebnách a hospicích. Věnují se práci na poli dramaterapie a rozvíjejí spektrum aktivit v oblasti psychosociální péče. Prostřednictvím divadelních představení a písniček pomáhají v procesu uzdravování, otevírají prostor ke hře, smíchu a někdy i komunikaci o prožívané realitě. Díky příběhům a loutkám, které přinášejí, nabízejí pacientům i jejich blízkým možnost nahlédnout momentální nelehkou situaci z jiné strany, pomáhají hledat novou sílu pro boj s nemocí či úrazem. Přinášejí často nejen dobrou náladu, ale i opravdové kulturní zážitky právě na místech, kam se jiné umělecké subjekty nedostanou. Za dobu svého působení navštívily Loutky ve zdravotnických zařízeních po celé republice již více než 100 000 hospitalizovaných diváků, odehrály nespočet představení a odzpívaly ještě více písniček. Taková je naše medicína.

15

Jan Hrubý (1945)

Narodil se v Uherském Hradišti a absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu Brno (oddělení grafiky u Dalibora Chatrného). Po ostravském intermezzu zakotvil v Praze a nyní v Kadani. Publikuje v Katolickém týdeníku, působí jako ilustrátor, zabývá se volnou grafikou (linoryt) a experimentuje s knihařskou zlatičkou. Vystavuje v Čechách i v zahraničí.

„Hrubého kresby do značné míry determinuje jeho moravský temperament: jakoby rozvážný až chladný, ale pod povrchem vroucí. Jeho výtvarné zprávy o životě jsou zdánlivě nevzrušivé, přímo idylicky klidné, nikdy však statické. Všechno se odehrává vevnitř, kdesi v tajné jeskyni. Leží v ní klíč k naší hlavě i srdci: vášeň pro detail. Detail, který je pod správným zorným úhlem schopný zvrátit chod událostí.“

Kornel Földvári: O karikatuře

www.hrubyj.cz

Můžeme dál?

Loutky v nemocnici

Ilustroval **Jan Hrubý**

Graficky upravil **Lukáš Parma**

V roce 2020 u příležitosti 15 let své činnosti vydaly **Loutky v nemocnici**

Klírova 1916/4, 147 00 Praha 4

T: + 420 733 622 688

E: info@loutkyvnemocnici.cz

Vytiskl **Integraf, s.r.o.**, Myslbekova 273, 547 01 Náchod

Počet stran 60

1. vydání

Vychází i jako e-kniha ve formátu pdf.

ISBN 978-80-907976-1-1

Pro děti **od 8 do 108 let**

PODPOŘTE PROSÍM NAŠI MEDICÍNU

Pouze s vaší pomocí budeme moci pokračovat s návštěvami dětí i seniorů.

www.loutkyvnemocnici.cz

[www.facebook/loutkyvnemocnici](https://www.facebook.com/loutkyvnemocnici)

„Tak nashledanou příště...

... třeba v divadle.

A hodně zdraví!”

9 768090 797611